

implemented by:

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความเข้าใจและตระหนักในเรื่องเพศสภาพ
(Gender Sensitivity Training Workshop)
ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๖ มกราคม ๒๕๖๓
ณ โรงแรมแกลงคาสเตอร์ กรุงเทพฯ

สำนักงานเลขาธิการ AIPA ร่วมกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความเข้าใจและตระหนักในเรื่องเพศสภาพ (Gender Sensitivity Training Workshop) ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมแกลงคาสเตอร์ กรุงเทพฯ โดยกำหนดหัวข้อและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้นำการประชุม

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักของการประชุมฯ มีดังนี้

- ๑) เข้าใจแนวคิดและความหมายของ “เพศสภาพที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา” และ “ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ”
- ๒) รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มหญิงและชายภายในประเทศสมาชิกอาเซียน
- ๓) รับทราบนโยบายและแนวปฏิบัติทั้งภายในภูมิภาคและในระดับสากลเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันระหว่างเพศและการเพิ่มขีดความสามารถให้กับสตรี
- ๔) นำเสนอกฎหมายและนโยบายในประเทศสมาชิก AIPA เกี่ยวกับการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ
- ๕) เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเพศสภาพ
- ๖) แบ่งปันประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับแผนงานและโครงการที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว
- ๗) บทบาทของสมาชิกรัฐสภาในการจัดสรรงบประมาณ

ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการ AIPA มีหนังสือถึงนายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา โดยเรียนเชิญให้ส่งสมาชิกรัฐสภาที่เคยเข้าร่วมการประชุมด้านสมาชิกสภาสตรีในสมัชชารัฐสภาอาเซียน จำนวน ๒ คน เข้าร่วมการประชุมฯ ประธานรัฐสภาจึงมอบหมายให้นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาและนางสาวจิตกัศร์ กฤดากร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ดังกล่าวในฐานะผู้แทนสมาชิกรัฐสภาไทย

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งนี้ มีสมาชิกรัฐสภาจากประเทศสมาชิก AIPA เข้าร่วมการประชุมทั้งสิ้น ๖ ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สมาชิกรัฐสภาประเทศสมาชิก AIPA ที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ถ่ายภาพร่วมกัน

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒ วันแรกของการประชุมฯ หลังจากที่มีผู้เข้าร่วมการประชุมฯ แนะนำตัว เพื่อทำความรู้จักกันแล้ว ที่ประชุมฯ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนิยามความคาดหวังที่มีต่อความเป็นชาย และหญิงในแต่ละประเทศ เพื่อทำความเข้าใจความแตกต่างที่สังคมในแต่ละชาติมีต่อเพศสภาพ

นางสุวรรณีย์ สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาและนางสาวจิตภัสร์ กฤดากร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความเข้าใจและตระหนักในเรื่องเพศสภาพ

ความแตกต่างระหว่างเพศ (sex) และ บทบาทหญิงชาย (gender)

เพศ (sex) หมายถึง เพศสรีระ เป็นความแตกต่างทางร่างกายของหญิงและชายที่ถูกกำหนดโดยธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยสมบูรณ์ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศหรือวัฒนธรรมใดก็ตาม เช่น ผู้หญิงมีมดลูก รังไข่ ประจำเดือน อวัยวะเพศหญิง เต้านมที่ผลิตน้ำนม ผู้ชายมีอัณฑะ อวัยวะเพศชาย เป็นต้น ดังนั้น เมื่อก้าวถึงประเด็นเกี่ยวกับเพศจะจำกัดเฉพาะหญิงและชาย

บทบาทหญิงชาย หรือ มิติหญิงชาย (gender) หมายถึง เพศทางสังคม หรือความเป็นหญิง เป็นชายที่ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางสังคมหรือวัฒนธรรมให้แสดงสถานภาพ บทบาท และหน้าที่ ความรับผิดชอบผ่านกระบวนการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอน และความคาดหวังภายในสังคมนั้นๆ เช่น ผู้หญิงมีหน้าที่ทำงานบ้านและเลี้ยงลูก ส่วนผู้ชายต้องเป็นผู้นำครอบครัว มีหน้าที่ออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว เป็นต้นบทบาทหญิงชายขึ้นกับปัจจัยต่างๆ ในสังคมเช่น ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี

วัฒนธรรม ศาสนาระบบเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา ชนชั้นชาติพันธุ์ฐานะ ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพการณ์และเงื่อนไขของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น เมื่อก้าวถึงประเด็นความหลากหลายทางเพศสภาพจะใช้คำว่า บทบาทหญิงชายหรือมิติหญิงชาย (gender)

นางสุวรรณณี สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาและนางสาวจิตภัสร์ กฤตากร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความเข้าใจและตระหนักในเรื่องเพศสภาพ

บรรยากาศในการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความเข้าใจและตระหนักในเรื่องเพศสภาพ

วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๓ วันที่สองของการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ในช่วงเช้าของการประชุมฯ ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนวันลาคลอดในกลุ่มประเทศสมาชิก AIPA โดยประเทศสมาชิก AIPA ที่มีจำนวนวันลาคลอดมากที่สุด คือสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และน้อยที่สุด คือราชอาณาจักรกัมพูชา สำหรับประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลางคือ ปัจจุบันแม่ของเด็กสามารถลาคลอดได้ ๙๘ วันและพ่อของเด็กสามารถลาช่วยเลี้ยงดูบุตรได้ ๑๕ วัน ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องการเพิ่มจำนวนวันลาคลอด ซึ่งนางสุวรรณณี สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้แทนรัฐสภาไทยที่เข้าร่วมการประชุมฯ ให้ความคิดเห็นว่า กรณีที่จะมีการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว ควรศึกษาข้อคิดเห็นและผลกระทบจากผู้ประกอบการภาคธุรกิจร่วมด้วย รวมทั้งพิจารณาโอกาสและความเป็นไปได้ของผู้หญิงในการได้รับการจ้างงานด้วยเช่นกัน

พร้อมกันนี้ นางสุวรรณณี สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้แทนรัฐสภาไทยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มประชากรหญิงและชายภายในประเทศ รวมทั้งประเด็นปัญหาที่กระทบต่อความเท่าเทียมกันทางเพศและการส่งเสริมขีดความสามารถของผู้หญิงในประเทศไทย มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

ปัจจุบันจำนวนประชากรหญิงและชายในประเทศไทยมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยผลสำรวจของนักวิจัยในปี ๒๕๖๒ ผู้หญิงไทยมีการศึกษาและมีความสามารถในการทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมี

แนวโน้มที่จะเป็นผู้นำเพิ่มขึ้นด้วยในกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ผู้หญิงในประเทศไทยมีบทบาทในการเป็นผู้นำ ร้อยละ ๔๒ เป็นอันดับสาม รองจากสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

นางสุวรรณณี สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้แทนรัฐสภาไทย นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มประชากรหญิงและชายภายในประเทศ และประเด็นปัญหาที่กระทบต่อความเท่าเทียมกันทางเพศและการส่งเสริมขีดความสามารถของผู้หญิงในประเทศไทย

ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีการจัดทำกฎหมายที่ครอบคลุม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว แต่ยังคงพบกรณีที่ผู้หญิงได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียม โดยประเด็นความท้าทายที่สำคัญในปัจจุบัน คือ เรื่องอัตราค่าจ้างค่าตอบแทน โอกาสและความก้าวหน้าที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติคือ การร่างกฎหมายและการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ทันเหตุการณ์ รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ให้ความสำคัญกับการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๒) ที่ดูแลแรงงานหญิงและชาย ในกรณีทำงานมีลักษณะและคุณภาพอย่างเดียวกัน ปริมาณเท่ากัน นายจ้างจะต้องกำหนดค่าจ้าง ค่าล่วงเวลาให้เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะลูกจ้างจะเป็นชายหรือหญิง นอกจากนี้ ประเทศไทยยังอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อยกร่างพระราชบัญญัติหุ้นส่วนทางแพ่งเพื่อประกันสิทธิทางกฎหมายของกลุ่ม LGBTI ด้วย

นางสาวจิตภัสร์ กฤดากร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนรัฐสภาไทย นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายที่สร้างความเท่าเทียมกันทางเพศและการส่งเสริมศักยภาพของสตรี

วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ วันที่สามของการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ นางสาวจิตภัสร์ กฤดากร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนรัฐสภาไทย นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายที่สร้างความเท่าเทียมกันทางเพศและการส่งเสริมศักยภาพของสตรี มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์การพัฒนาศรีแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งวางแนวทางการพัฒนาความเสมอภาคทางเพศและการเสริมอำนาจสตรี โดยบูรณาการการทำงานบนพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ปฏิญญาปักกิ่งและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในระดับนานาชาติ ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฯ ฉบับที่ ๑๐๐ เกี่ยวกับนโยบายการจ้างงานและฉบับที่ ๑๑๑ เรื่องการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและอาชีพ)

อนุสัญญา ฉบับที่ ๑๐๐ ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน มีจุดมุ่งหมายให้รัฐภาคีคำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับแรงงานชายและหญิงในงานที่มีลักษณะเหมือนกัน และอนุสัญญา ฉบับที่ ๑๑๑ ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและการประกอบอาชีพ) คุ้มครองบุคคลจากการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานตามมาตรฐานแรงงานสากลทุกรูปแบบ รัฐสมาชิกที่ให้สัตยาบันอนุสัญญานี้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ห้ามการเลือกปฏิบัติและการกีดกันทุกรูปแบบ รวมถึง เชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองในการจัดการกับการเลือกปฏิบัติแรงงาน พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๘ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๒) ลูกจ้างจะต้องได้รับการปฏิบัติและอัตราค่าจ้างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติต่อแรงงานเนื่องจากความพิการ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดโควตาการจ้างคนพิการในภาครัฐและเอกชนและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นายจ้าง ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมการไม่เลือกปฏิบัติในทุกด้านอย่างต่อเนื่องโดยมีรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นพื้นฐาน

นางสุวรรณณี สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้แทนรัฐสภาไทย
นำเสนอต่อที่ประชุมฯ เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณโดยคำนึงถึงความแตกต่าง
ในเรื่องของปัญหามิติด้านหญิงชาย

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ วันที่สี่ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการประชุมฯ ในช่วงเช้า ที่ประชุมฯ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพในเชิงการกำหนดนโยบายรวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ และที่ประชุมฯ ได้ร่วมกันนำเสนอแนวทางแก้ไขในแต่ละประเทศ โดยนางสุวรรณณี สิริเวชชะพันธ์ สมาชิกวุฒิสภา ได้นำเสนอต่อที่ประชุมฯ ว่าประเทศไทยดำเนินการส่งเสริมการไม่เลือกปฏิบัติในทุกด้าน

อย่างต่อเนื่องโดยมีรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายสูงสุดที่รับรองหลักการนี้ ในส่วนเรื่อง การจัดทำงบประมาณก็มีบทบัญญัติ ในมาตรา ๗๑ วรรค ๔ ที่กำหนดเป็นนโยบายว่าการจัดทำงบประมาณ ต้องคำนึง ถึงความแตกต่างในเรื่องของปัญหามิติด้านหญิงชาย (gender-responsive budgeting) ที่ระบุ ความสำคัญของการดำเนินงานด้านงบประมาณไว้อย่างชัดเจน

ที่ประชุมฯ ชื่นชมประเทศไทยในเรื่องความสำเร็จที่สามารถระบุหลักการเรื่อง Gender Responsive Budgeting ไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากหลายประเทศยังเป็นเพียงนโยบายแต่ยังไม่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ